

M'EXPLIQUES UN CONTE?

Anna Iglesias Castelló
Psicopedagoga

RESUMEN

"Cuéntame un cuento"

Explicar cuentos a los niños es una tradición que se mantiene en la actualidad porque aporta muchos beneficios a los niños y adultos. Como veremos en este artículo, los cuentos tienen una importancia a nivel personal, relacional, fomenta los valores, las emociones y los sentimientos, la imaginación, las habilidades lingüísticas y aritméticas y la creatividad. Es decir, favorecen habilidades y capacidades que ayudarán en el desarrollo de la persona y a resolver problemas cotidianos.

ABSTRACT

"Tell me a story"

Telling stories to children is a tradition that continues today because it provides many benefits for children and adults. As we will see in this article, the stories have a personal significance, relational, promote the values, emotions and feelings, imagination, language and arithmetic and creativity. That is favoring skills and abilities that will help in the development of the person and solve everyday problems.

Quantes vegades un nen ha demanat a algú que li expliqui un conte? Segurament, ho haurà aconseguit sense massa dificultat; però haurem donat tota la importància que es mereix a aquest moment?

Explicar un conte és un moment d'interacció entre l'adult i el nen on es comparteix un temps i s'estableix una complicitat alhora que un aprèn de l'altre. És un espai de comunicació positiva que afavoreix o reforça el vincle afectiu entre els membres. Només per això, el conte en un instant màgic que no ens podem prendre només com una rutina o ràpidament perquè tenim pressa. És un moment que cal assaborir i gaudir perquè si ho fem així, és possible que de gran no ho recordi de forma conscient, però haurem fet viure a aquell nen una experiència emocional positiva que quedarà emmagatzemada en la base de dades seu cervell i podrà ser utilitzada en conductes futures ja que la cognició, l'emoció i el comportament estan relacionats.

Fa uns quants anys, probablement no es tenien aquests coneixements; tot i això es donava molta importància als contes i s'utilitzaven sovint amb aquesta i d'altres finalitats; al vespre vora la llar de foc, al llit abans d'anar a dormir, com a recordatori davant d'alguna conducta,... I és que els contes a més d'aportar aquest benefici a **nivell relacional i personal** també són una font inqüestionable d'aprenentatge. A través de molts contes basats en llegendes s'aprèn una part de la nostra història i cultura com per exemple *La llegenda de Sant Jordi* (conte popular) que explica l'origen d'aquesta diada o *El timbaler del Bruc* (conte popular) que ens introdueix en un episodi de la Guerra del Francès. Però també ensenyen **valors** com el de la solidaritat i la unió de forces per aconseguir menjar per a tothom com en *La sopa de Pedres* (de Marcia Brown). O bé, els ensenyen per omissió o contra valors com en el con-

te de *La gallina dels ous d'or* (conte popular) que mostra les conseqüències de la cobdícia o en *La llebre i la tortuga* (conte popular) que ensenya les conseqüències de la supèrbia de la llebre i de la constància de la tortuga.

A través dels contes també s'aprèn a distingir les **emocions i els sentiments**. Per exemple *L'aneguet lleig* (de Hans Christian Andersen), ens ensenya a identificar l'alegria de la mare al pondre els ous i veure sortir els pollets, la vergonya d'aquesta quan veu que un dels pollets és molt lleig, la tristesa que sent l'aneguet lleig quan pateix el rebuig dels altres ànecs, la sorpresa quan es veu reflectit a l'estany i la felicitat de ser acceptat i sentir-se a gust amb ell mateix; i també les **actituds** derivades de les emocions i els sentiments com la de la formiga que després d'haver treballat durant tot l'estiu per aconseguir menjar i considerar que la cigala hagués pogut fer el mateix, no la va voler ajudar (conte de *La cigala i la formiga*, conte popular).

Els contes, també ens serveixen com a suport per explicar o ajudar a entendre **l'entorn familiar** com per exemple l'adopció (per explicar aquesta, ens pot ajudar la col·lecció de contes de la Galera *Vaig arribar de...* i diferents països per escollir). O **situacions difícils d'acceptar** com la mort d'una persona estimada que es pot explicar amb *La Júlia té un estel* d'Eduard José o *El mar del cel* de Cristiana Cerretti o una malaltia com per exemple l'Alzheimer a través de *L'àvia necessita petonets* d'Anna Bergua i Came Sala o el TDAH (Trastorn per dèficit d'atenció amb hiperactivitat) amb *Biel, què et passa?* d'Estela Tomas. A vegades, molts nens que es consideren diferents als altres ja sigui per diferències físiques o creences negatives, un conte els pot ajudar a pensar que no tothom és igual, que pot treure un aspecte positiu de la seva diferència, que trobarà persones que no el veuran diferent,... És a dir, que els sen-

timents negatius no han de durar sempre, sinó que a través de l'**acceptació d'un mateix** pot trobar la felicitat. Com per exemple el cas de *Elmer* (de David McKee), l'elefant de colors que va convertir-se en gris igual que els altres, però al final decideix que és millor ser com realment és o *Sóc realment diferent?* (d'Evelien Van Dort-Gerda) que explica el cas d'una marieta que es sent diferent a la resta perquè només té una taca, però al final s'adona que tots som diferents.

Un altre aspecte que ens ensenyen els contes és el **codi moral**, és a dir, a distingir el comportament correcte i incorrecte. Per exemple el conte d'*En Tabalet* de Roser Rius, ens ensenya que hem de fer cas als pares perquè encara que a vegades no ho entenem, tenen un motiu per prohibir-nos certes coses, o el *Flautista d'Hamelín* (Germans Grimm) que ens ensenya que no fer allò a què ens havíem compromès ens pot portar problemes més grans que els que tenim actualment.

Així doncs, podem dir que els contes, en moltes ocasions ens expliquen i ajuden a comprendre la realitat a través d'històries imaginades que succeeixen a uns personatges. Per això, també afavoreixen el desenvolupament de l'**empatia** ja que el nen es posa en la situació del protagonista descobrint els sentiments que experimenta; i identificant-se amb ell i amb la situació que viu, pot entendre i afrontar la seva situació d'una manera semblant a la del protagonista. És a dir, es pot utilitzar el conte per resoldre un conflicte de la vida real, perquè utilitzem una comunicació indirecta i així evitem el dolor emocional i l'activació dels mecanismes de defensa.

També hem de tenir present que aquesta empatia o identificació pot provocar a vegades certa **angoixa** pel futur del protagonista; però això els dona l'oportunitat d'afrontar-se a aquestes situacions acompanyats de la figura de l'adult que proporciona seguretat i confiança i d'aprendre que les respostes no són sempre immediates. D'aquesta manera aprenen a controlar l'angoixa. Paradoxalment, també aporten una sensació de **calma** perquè sabem que tot allò que passa no és real i segurament tindrà un final feliç. Tot i acostar-se a la realitat, en major o menor mesura tenen parts de ficció (llocs, animals que parlen, situacions inversemblants,...) que estimulen la **imaginació** ja que el nen imagina allò que li estan explicant. Aquesta capacitat li serà molt beneficiosa quan s'iniciï en la lectura ja que tindrà facilitat per imaginar-se allò que llegeix, facilitant així la lectura comprensiva. A més, el conte es pot utilitzar per **iniciar el nen en la lectura** a través de la lectura global i del reconeixement posterior de les lletres per progressivament, llegir parts del conte. Així doncs, els avantatges no són només a nivell psicològic, sinó també a **nivell lingüístic** ja que explicar un conte és fer ús de la nostra llengua per narrar un fet, de manera que l'oient reforça el vocabulari après i n'adquireix de nou. Però també aprèn morfologia, perquè es consoliden els canvis de gènere i nombre de les paraules i la concordança (*el gegant*, però *la mongetera màgica* o *la cabreta*, però *les cabretes*) i sintaxi, perquè es detecten estructures simples i repetitives utilitzades en moltes oracions i les reprodueix o les utilitza com a model de construcció d'oracions

(*El llop es va aturar i va començar a bufar i bufar fins que la caseta de palla va caure*. Conte dels Germans Grimm de *Les set cabretes i el llop*). A part de l'estructura de les oracions, també aprèn l'estructura d'un relat ja que sempre hi ha un inici que ens situa els personatges i la història (plantejament), el desenvolupament de la història (nus) i el final d'aquesta (desenllaç). Aquesta estructura tan definida acompanyada de frases simples afavoreix el desenvolupament de diverses capacitats com la **memòria auditiva**. Ens n'adonem en aquell moment en què canviem alguna paraula, frase o ordre i el nen ens rectifica. A més, aquesta estructura facilita l'**anticipació** de la història de manera que es fomenta la capacitat de pensar abans d'actuar.

Però els avantatges dels contes no es limiten només a la història que s'explica sinó al diàleg que es pot establir mentre es narra, la reflexió posterior o la referència que es faci d'aquesta en un moment determinat per recordar el missatge del conte. En la conversa posterior al conte es pot afavorir el pensament alternatiu, és a dir, jugar a pensar nous finals per tal de fomentar la capacitat d'imaginar el major nombre de solucions possibles. O el pensament causal o conseqüencial perquè definim quin és el problema, quines són les seves causes i les conseqüències. Tots aquests tipus de pensaments els apliquem en la **resolució de situacions conflictives**, per aquest motiu, són tan importants pel desenvolupament de la persona. D'aquesta manera, modificant la història, també estem estimulant la **creativitat** i tal i com va dir Albert Einstein, "*Si vols un adult amb un pensament creatiu, de petit explica-li contes; si el vols més savi, explica-li més contes*".

Finalment, els contes també són útils per aprendre **conceptes matemàtics** com la numeració. Per exemple, en el conte popular de *La rateta presumida* podem comptar els pretendents o complementar-lo amb activitats; treballar l'espai en *La caravana de la Júlia* o el creixement exponencial en *El rei i el savi* (contes extrets d'Una mà de contes). D'aquesta manera es viu com un aprenentatge lúdic i manipulatiu i s'afavoreix l'aprenentatge i el desenvolupament d'actituds positives cap a les matemàtiques.

Fins ara, hem intentat explicar les utilitats i els aprenentatges que podem extreure dels contes posant exemples per a cada una d'elles, però hem de tenir present, que un mateix conte pot tenir-ne més d'una i en potenciarem una o altra en funció del nostre objectiu.

També hem parlat sempre des del punt de vista dels infants, però pels adults, els contes també són una eina molt útil a nivell personal i psicològic fins al punt de ser utilitzats com a tècnica terapèutica.

Explicar contes és una tradició estesa a tota la humanitat que ha perdurat al llarg dels segles pels beneficis que ens aporta. Esperem que ser-ne conscients, ens ajudi a seguir portant-la a terme per contribuir en la seva continuïtat. Desitgem haver despertat l'interès pels contes amb aquesta lectura, refrescat

algun record dolç i augmentat les ganes de llegir-ne i buscar-ne molts. Penseu que sempre hi haurà un conte esperant a ser descobert per ajudar-vos a assolir el vostre objectiu, només cal saber-lo buscar. I com es diu en els contes: *Vet aquí un gos, vet aquí un gat, aquest conte s'ha acabat.*

Referències Bibliogràfiques:

Abeyà, E. (Ed.) (2010). *M'expliques un conte?* Barcelona: Temes d'infància.

Caballeria, S. i Codina, Mª C. (2010). *Contes populars catalans*. 4a ed. Barcelona: Farell.

Lussà, J. (coord) (1999). *Mil anys de contes d'animals*. Saragossa: Baula.

"Alfin libros",

<<http://www.alfinlibros.com/cas/index.php?idT=15&desc=Cuentos%20para%20ni%F1os&pg=llistatLibres>> [consulta: 9 de novembre del 2012]

"Contar contes i fer matemàtiques: una experiència globalitzadora",

< <http://www.ua.es/personal/SEMCV/Actas/IIJornadas/pdf/Part36.PDF>> [consulta: 8 de novembre del 2012]

"El calaixet de recursos per a l'educació infantil", <<http://blocs.xtec.cat/>

[elcalaixet/?page_id=28](#)> [consulta: 7 de novembre del 2012]

"Estudi dels processos emocionals",

<<http://www.tdx.cat/bitstream/handle/10803/7974/tjab.pdf;jsessionid=F1C47EA1BDFB23DDDF17C600D1D7C23.tdx2?sequence=1>> [consulta: 8 de novembre del 2012]

"Inteligència emocional", <<http://dspace.universia.net/bitstream/2024/195/1/Trabajo+imprimible.pdf>> [consulta: 8 de novembre del 2012]

"Tot contes", <<http://www.totcontes.com/grans-classics>> [consulta: 8 de novembre del 2012]

"Un conte clàssic com a eina terapèutica",

<http://www.copc.org/Documentos/files/Delegacions/PREMI%20COL%C2%B7LEGIATS_%20En%20Joan%20sense%20por,%20per%20N%C3%BAria%20Ti%C3%B3.pdf> [consulta: 16 d'octubre del 2012]

"Una mà de contes", < <http://www.super3.cat/unamadecontes/web/blog/blog/151>> [consulta: 8 de novembre del 2012]

Correspondència amb l'autora: Anna Iglesias Castelló.

E-mail: anna.iglesiasc@gmail.com

